

*Мочаліна З.М., канд.екон.наук, Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова*

З огляду на галузеву специфіку ведення фінансово-господарської діяльності найбільш негативні наслідки їх функціонування можуть зумовити загрози, які стосуються їх фінансової безпеки. Тому питання фінансово-економічної безпеки викликають все більшу зацікавленість підприємств при реалізації принципово нових підходів до управління і впровадження ризик-орієнтованого менеджменту.

Фінансові ризики, що виникають у зовнішньому середовищі, в повній мірі не підвладні управлінню керівництву підприємств, однак задля мінімізації їх негативного впливу на результати діяльності та збереження достатнього рівня фінансової безпеки, потрібно проводити постійний їх моніторинг. Серед цих ризиків найбільш загрозливими можна вважати процентний, інфляційний, кредитний, валютний, податковий тощо.

Фінансові ризики внутрішнього характеру підлягають аналізу, оцінці і управлінню силами підприємств. У межах фінансової структурної складової безпеки, зусилля менеджменту мають спрямовуватися на запобігання таким ризикам, як: незабезпечення запланованого рівня чи втрати істотних фінансових ресурсів внаслідок не досить ефективного управління ними; критичне зниження ділової активності; ризик погіршення (втрати) фінансової стійкості та ліквідності через нераціональну структуру активів та пасивів.

Крім вказаних ризиків внутрішнього і зовнішнього впливу, в діяльності підприємств можуть виникати і інші види фінансових ризиків, що викликає необхідність визначення здатності підприємств протистояти небезпекам і загрозам для досягнення поставлених цілей, що неможливо без формування відповідної системи фінансово-економічної безпеки.

Вивчення сучасної науково-методичної літератури показує, що натеper одним із методичних завдань є проблема оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, яку пропонується проводити із застосуванням графічного підходу, методу бальних оцінок, критеріальних показників, кластерного аналізу тощо. Однак слід відзначити, що, формуючись на ретроспективних даних, об'єктивних результатів отримати неможливо, оскільки застосовувані методики практично не враховують, що підприємство є динамічною системою і його фінансова безпека не є статичним явищем. Це дозволяє зробити наступні висновки:

— сутність аналізованих методик полягає у виявленні рівня фінансової безпеки суб'єкту господарювання на базі розрахунку певних коефіцієнтів та порівнянні їх значень із граничними (нормативними, еталонними), що не враховують галузеву специфіку підприємств; оскільки нормативні значення для різних галузей не можуть бути однаковими і

потребують постійного уточнення на галузевому рівні, що потребує диференційованого підходу до визначення нормативів ліквідності, рентабельності тощо;

— не враховуються чинники впливу зовнішнього середовища, що порушує точність аналітичних розрахунків;

— практично відсутні методичні розробки, що встановлюють рівень фінансової безпеки з точки зору рівня впливу ризиків в діяльності підприємств.

Це потребує методичного забезпечення оцінки рівня фінансової безпеки підприємства з урахуванням його динамічності, впливу прояву ризиків та взаємодії із суб'єктами зовнішнього оточення.

З точки зору управління станом фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності першорядним завданням є також створення служб економічної безпеки, функціонування яких дозволить більш повно забезпечити обґрунтованість реалізації як тактичних, так і стратегічних управлінських рішень.